

СТАНОВИЩЕ

Относно дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен “доктор”
на тема: “Агресивно поведение и самоуважение при
ученици от 8 до 15 години”
на Василики Апостолос Касиора, докторант към Катедра”Психология”, ЮЗУ
“Неофит Рилски”

От проф. д.пс.н. Снежана Илиева, катедра”Социална, организационна, клинична
и педагогическа психология”, СУ “Св. Климент Охридски”

Дисертационният труд е насочен към проучване на изключително актуален за съвременната училищна среда проблем, който, въпреки огромният брой изследвания и базирани на тях индивидуални и организационни интервенции, продължава да стои във фокуса както на изследователите, така и на училищните психолози и училищните власти. Агресията сред учениците и факторите, които влияят върху нея, са предмет на редица изследвания, но сложността и обхватността на проблема позволява да бъдат търсени нови емпирични проверки и да бъдат установявани нови, специфични за даден национален и училищен контекст, закономерности. В дисертацията се анализира ролята на самоуважението и самооценката за проявите на агресивно поведение при ученици от две възрастови групи и съответно типа училища в даден регион в Гърция.

Съдържанието на дисертацията е структурирано по класически за такъв тип научна разработка начин и включва увод, четири глави, заключение, приноси и приложения. Текстът е с общ обем от 165 страници, който е илюстриран с 80 таблици и отнасящи се до тях графики. Цитираната литература обхваща 144 заглавия, на български, гръцки и английски език.

В първа глава се поставя акцент върху психологическите особености и характеристики на агресивното поведение, както и неговата връзка със самооценката, самочувствието и самоуважението на учениците. Приложени са примери от досегашни изследвания, в това число в Гърция, като установените закономерности са разгледани в контекста на цялостната идея на дисертацията,

а именно да установи какви са връзките между проявите на агресивно поведение и самооценка, респективно самоуважение на учениците. Разгледани са възможните фактори на средата и на социалните взаимоотношения, които могат да се отнасят до агресивното поведение, в това число ролята на родители, учители, съученици. Специално трябва да се подчертае въвеждането на училищния климат като фактор за агресия, както и ролята на персонала на училището, което разширява факторите за агресия към организационни и социални предпоставки и детерминанти и не ги свежда само до личностни особености на учениците. Теоретичният преглед е осъществен с познаване на общи и конкретни изследвания, съдържа подходяща интерпретация и е подчинен на общата рамка на изследването.

Във втората глава са описани целите, задачите и хипотезите на емпиричното изследване, детайлно са аргументирани основанията за избор на инструменти за измерване, като се подчертава, че и двата използвани метода - съответно на Розенберг и на Бъс-Пери, са се утвърдили при изследване на проучваните конструкти и съответно са адаптирани за гръцка популация. Прецизно са описани профилите на двете изследвани групи ученици в съответните образователни степени. Необходимо е да се подчертае, че освен количествено изследване на учениците, са проведени полуструктурирани интервюта с 64 учители, разпределени по равно за двете образователни степени. Това позволява да се констатират и насоките за бъдещи интервенции и превенция на агресията в училище.

В трета глава е направен анализ и интерпретация на получените резултати, като статистическата обработка се свежда до кростабулации и хи-квадрат на Пирсън. Резултатите се интерпретират за всяка от двете възрастови групи поотделно 8-12 и 13-15 г., като се установява тяхната специфика. Василики Касиора показва задълбоченост при интерпретиране на резултатите и успява да ги разгледа съобразно националния и училищния контекст и съответно възрастовите особености на двете групи. Отчетени са и образователният статус и трудовата заетост на родителите като специфични фактори на родителската среда.

Държа да подчертая приносите на дисертацията, които могат да бъдат изведени в четвъртата глава, в която се подчертават както личностните фактори, свързани с агресивността на учениците и подходите за превенцията на агресията в училище, така и на организационните фактори и на училищната общност. Въвеждането на по-широк организационен и социален контекст при проучване, превенция и ограничаване на агресивните прояви и последствия от тях в училище и интерпретиране на резултатите от интервютата с учители, позволява да се дадат конкретни и приложими на практика препоръки.

Приносите на дисертацията са очертани коректно, а по темата има осем публикации на гръцки и английски език.

Смятам, че дисертацията като теоретичен анализ, обхват на изследване, интерпретация на получените резултати, изведени закономерности и приноси съответства на критериите за придобиване на научна и образователна степен “доктор” и това ми дава основание да предложа на уважаваното научно жури да присъди образователната и научната степен “доктор” на Василики Касиора.

23.08.2018 г.

Проф. д.пс.н. Снежана Илиева